

Szálloda-helyzet

Éledő szakma

10 000 ágy hiányzik

Hotel Margitsziget II.

A pesti Dunakorzón, a nagyszálló romjai helyén kialakult kis parkban öregemberek napoznak, gyermekek játszadoznak. Kevesen tudják, hogy alattuk a földben még ma is áll a Grand Hotel Hungária teljes alapzata a kazánokkal, csövekkel, valamennyi föld alatti helyiséggel. Csak a Hungária nincs többé.

A háború szörnyű pusztítást vitt végbe a patinás fővárosi szállodák között. A Gellért kiégett, s ami megmaradt belőle, azzal a környék fosztogatói végeztek. (Nem egy gellérthegyi családi házat rendeztek be a nagyszálló ingóságaival.) Eltűnt a Ritz, a Vadászúrt, leégett a Metropol.

De még mindig maradt jó néhány. Az ötvenes évek elején azután likvidálták a szállodákat. A Palace-ban tervező iroda, a Parkban katonaság, a Vörös Csillagban üdülő, a Royalban vasutas hivatal, a Béke Szálló egy részében iparigazgatóság, a szegedi Tiszában iroda, a füredi Arany Csillagban üdülő, a pécsi Pannonia egy részében iroda, a Metropolban tervező intézet ütött tanyát. Az igazat megvallva, ez a szálloda-allergia nem volt kirívó jelenség, csak mellékterméke annak, hogy az idegenforgalmat szükségtelenné tartották. A hivatalos delegációk számára az is elég volt, amennyi megmaradt.

Még ma is előszámlálhatunk néhány pályatervet szállodát: Hotel Bellevue — Mezőgazdasági Könyvtár, a Belvedere — kórház, a Wien — vasutas iskola, a Pannonia — diákotthon stb. Ezekre azonban a szakemberek már keresetet vetettek: nem kellene többé, átalakításuk többé kerülne, mint egy új szálloda építése. Különben is hasznos, tisztos célokat szolgálnak, mai minőségükben pótolhatatlanok.

Hanem 1957, de még inkább 58 után egyszerre keservesen sajogni kezdett a seb. Jöttek a külföldiek és nem volt hová tenni őket. Idegenforgalmi szerveink kétségbeesetten keverték a kártyát a néhány száz szobával, hetekkel előre kellett igényelni ágyat annak, aki Magyarországra akart jönni, megszabták neki, melyik szállóba mehet, s ha kedve támadt tovább maradni, nem egyszer eltanácsolták. Visszadták és renoválták a Palace-ot, a Parkot, a Vörös Csillagot, felépült a Gellért, később a legmodernebb szállodánk, a Royal. Mindez kevés volt és kevés ma is. A legóvatosabb becslés szerint is 10 ezer ágy hiányzik.

Gazdasági szerveink éppen ennek a 10 ezer férőhelynek az előteremtését határozták el: 1970-ig két ütemben kerül sor rá. 1967-ig 3000 ágyval bővítik a szállodakapacitást — nem számítva bele a Baross téri 700 ágyas Szabadságot (ez év decemberében nyílik meg), sem a látványos Feneketlen-tónál építeni kezdett 400 ágyas új Sportszállót (jövő év végén lesz készen). A 3000 ágy megoszlása a következő:

A Fogas végállomásával szemben a volt Florida helyén toronyépület formájú, új 540 ágyas hotel nyílik meg 1967 végén.

a Margitszigeten a Sportuszoda és az Úttörő Stadion között 15–16 emeletes nagyszálló lesz 800 ágyval, 1965-ben fognak hozzá az építéshez.

Balatonfüreden 1000 ágyas szálloda,

Almádiban 400 ágyas,

Keszthelyen 500 ágyas szálló a Hullám mellett. Valamennyi 1966–67-ben nyitja meg kapuit.

A második lépcsőben (1970-ig) a Várban az illetményhivatal helyén luxusszállodát építenek, a Dunaparton a Hungária helyén egy új szállodát (valószínűleg magasépületi formájában) és több másikat a Balatonon. Ez azonban még mind távolabbi terv; az utópiánál több, a konkrétumnál kevesebb.

Igaz, nagyon sok építenivalónk van, de az elsők közé kell sorolni a szállodákat is. Miért? A logikai láncolat nagyjából a következő: devizabevételeinket növelnünk kell — idegenforgalmunk gazdaságos devizaforrás — szálloda nélkül nincs idegenforgalom. S még valami, ami már politikum: feloldásra vár az az ellentmondás, ami politikai viszonyaink és az elmaradott idegenforgalmi viszonyaink között áll fent. Sok mindenben előrehaladtunk, az idegenforgalomban elmaradtunk. A szállodák miatt legelső sorban. (Nemzetközi statisztika szerint az 1000 lakosra számolt szállodai férőhelyek tekintve 22 ország közül a 19. helyen állunk; megelőz bennünket Jugoszlávia, Csehszlovákia és Bulgária is. A román tengerparton 1957-től 12 ezer férőhelyet teremtettek. — Magyarország 1964/23. Napfény-deviza.)

Az egész szállodai szerkezet ingatagságát, a kényszerhelyzetet tükrözi a szállodák osztályozása is. A budapesti szállodák besorolása a következő:

Luxusszállodák: Royal, Gellért.

Osztályon felüliek: Vörös Csillag, Margitsziget, Palace, Duna, Béke, Astoria.

I. osztályúak: Metropol, Park, Nemzeti, Erzsébet, Continental.

Már a luxus és az I. osztály között felbukkanó „osztályon felüli” kategória is töprengésre ad okot. Azt viszont, hogy a Palace Szálló megfelel-e az osztályon felüli szálloda fogalmának, szívesen megkérdőjeleznék az ember. A Park Szállót kétségkívül jó karban tartják és gondosan vezetik, de hogy az I. osztályt nem üti meg, alig kétséges. Végül, tisztelet, becsület a Dohány utcai Continentálnak, a szerény József körúti Nemzetinek és a mérsékelt nivójú Erzsébetnek az Egyetem utcában — de bizony I. osztályú címet csak a lokálpatriotizmus adományozhat nekik...

Vagy... valami más. Nem műhiba, nem téves osztálybesorolás ez tulajdonképpen, hanem egy belső relativizmus. A mi első osztályosaink megfelelnek egy svájci, vagy osztrák harmadik, jobbik esetben második kategóriának. Csakhogy nálunk — nincs választék! Külföldön sem születik egy szálló harmadik osztályúnak, hanem azzá lesz. Újak, modernek épülnek és

APPARTEMENT A GELLÉRT SZÁLLÓBAN

Vidéken a helyzet keveset változott

a hajdani jó szálló lecsúszik a harmadosztály nivójára. Mivel nekünk nincs szállodaválasztékunk, még az Erzsébet is I. osztályú lehet. (Budapest, ahol valamikor a Belvárosban minden harmadik házban volt egy panzió — ma egy darab sincs...)

Jelenleg ha egy külföldi vendég érkezik, kénytelen megfizetni a luxus és első osztályú szoba-árakat. Más dolog, hogy nem drágák ezek nemzetközi viszonylatban. Az igényes vendégnek pedig sokszor még nem is elég elegánsak a mi luxusszállóink. (Ma is lehet a luxusszállodákban berendezett lakosztályt, appartement-t bérelni (Ilyen appartement-ben lakott John Steinbeck, Jehudi Menuhin, Csuhraj. A Gellértben Nixon exalelnök — a mellette levő különszobában 2 gyermeke; 3 szobás appartement-t béreltek a Kennedy-nővérek is.) Ideje azonban már figyelembe venni, hogy Nyugaton nemcsak tőkepénzesek élnek, hanem kispénzű emberek is. Ezek beérnek egyszerűbb szállodákkal, egyszerűbb szobákkal is. Aminthogy mi magyarok sem a luxus- és osztályon felüli szállodákat keressük, ha külföldre látogatunk. Az új szállodák felépülésével gondolni kell rá, hogy nálunk is meginduljon a kategóriák széthúzása, az egészséges deklasszálódás a hotelok között, a realizmus szellemben.

A vidéki szállodahelyzet elemzése külön lapot érdemelne. Ehelyütt talán csak annyit: a látványos, korszerű, hiányt pótló, bár nem mindig szerencsés új szállodacsillagok (Kecskemét, Eger, Salgótarján) egy olyan áporodott vidéki szállodastruktúrába törtek be, amely még a régi monarchia és a feudális gentry világ levegőjét lehelte. Betörték, de meg nem törték.

Vidéken még nagyjában-egészében minden mozdulatlan, a régi nagyszállodákat (feketesasok, aranypávák, sárgacsikók) renoválgatják, a tükrös kávéházakban eszpresszógépek működik — de a helyzet lényegében változatlan. Azaz van, ami változott. Ma már vidégen embereket is összefektetnek egy szobába, s a kényszerűség tudata az elviselhetetlenség érzetét csak enyhíti, de meg nem szünteti. A vidéki szállodai túlzásfoltosság a hivatalos kiküldetések fattyúgyermeké.

Hasonlóan zavaros állapotok uralkodnak a Budapestre utazó vidékiek elhelyezésében is. A trösztösítés, a fokozott centralizálás a Pestre utazások számát és vele a szállodaigényeket tovább növeli. Nyáron, idegenforgalmi szezonban

a hazai vidéki vendég a pesti szállodákban persona non grata — ha csak évek óta nem jár oda és nincs személyes baráti kontaktusban a személyzettel. Ha nincsenek nexusai, rokonokna, ismerősöknél hál. Ha ilyenek sincsenek — a legváltozatosabb módon keres elhelyezkedést: a Római-parton, az érdi szállodában stb. Budapesti lakos fővárosi szállodában csak kivételesen, vis maior esetén kaphat helyet (lakástatarozás, ciánózás stb.). A Szép Ernő—Hunyadi Sándor típusú állandó szállodalakók fogalma ma már ismeretlen. Idekívánczik egy furcsa kuriózum feljegyzése. Magyarországon a szállodákban senki nem fogadhat ellenkező nemű vendéget, még egy órára sem. Ebben a tekintetben szinte egyedül állunk. Nem túlzott-e ez a prűderia?

A szállodás szakma újjászületőben van. Az utánpótlás nevelése merész képzelőerőről és higgadt felelősségérzéetről tanúskodik. Szakemberekre nagy az igény, de van is jelentkező elegendő. Hála a prosperitásnak, a követelmények is fokozódnak. A szállodaipari tanulóképzés előfeltétele az érettségi és egy idegen nyelv ismerete. Szakmunkás bizonyítványt csak az kaphat, aki a 2 éves tanfolyamot elvégezte, a vizsgát kiálta és nyelvvizsgát igazol. (Képesítésük: portás, gondnok, üzletvezető-helyettes.) A felsőfokú kereskedelmi és vendéglátóipari szakiskola — a szállodások egyeteme. Bizonyítványa a főiskolai diplomával egyenértékű. Az Alkotmány utcai felsőfokú szakiskola hallgatóinak képesítése: szobafőnök vagy helyettes üzletvezető, később üzletvezető, majd esetleg igazgató.

Külföldi szakiskolán, szállodás tanfolyamon magyarok nem tanulnak. (Legfeljebb egy-egy gyermek szülői buzgóságából, magán erőfeszítés eredményeként.) Csehszlovákiában és az NDK-ban időnként csere alapon egy-egy félévet dolgoznak a magyar szakemberek. Tekintve azonban, hogy jellegzetesen nemzetközi szakmáról van szó, nem volna-e célszerű, ha a magyar szállodás utánpótlás a hagyományosan idegenforgalmi országokban is ellesné a szakma fortélyait, akár ösztöndíjjal, akár csere alapon, akár munkavállalói minőségben? A régi szállodáspapák is kiküldték fiaikat tanulni Lausanne-ba, Montreux-bé. Mi se bízzuk teljesen az ügyet a turista utlévelre és az IBUSZ társasutazásra.

NOVOBÁ CZKY SÁNDOR